

Van 'Operatie Kraai' tot Nu.

'Goede reis
veel succes in je
nieuwe loopbaan –
Moeder
7 dec. 1948

Voorwoord in de verzamelde gedichten van JW.F. Werumeus Buning door mijn oma gegeven aan mijn vader – Hans Leo Frans Koning – bij zijn vertrek voor de Tweede Politionele Actie naar Indonesië; ook wel 'Operatie Kraai' genoemd beginnend 19 dec. 1948; de eerste P.A. was al achter de rug, mijn vader als bommenwerper.

In de bundel gedichten zit een vergeeld krantenknipsel, waarin het gedicht – 'ballade van de boer'. Ik weet niet wanneer dat gedicht is uitgeknipt, noch uit welke krant. De laatste strofe –

Eerst toen de boer dien hemel zag
Zoo vol van lichten schijn,
Toen spande hij zijn ploegpaard af,
En hij veegde het zweet van zijn
aanschijn af,
en hij knielde naast het
stilstaand paard,
en hij wachtte op Gods woord.
Een stem sprak tot aarde, hemel
en zee
en de boer heeft haar gehoord:
- , Terwille van de boer die ploegt
Besta de wereld voort!'

Noch weet ik wie het knipsel heeft toegevoegd, de Operatie Kraai heeft maar tot 5 jan. 1948 geduurd. De militaire operatie had als doel de Indonesische regering gevangen te nemen, die zich al in 1945 onafhankelijk had verklaard. De Tweede Politionele Actie werd opgeofferd door de keuze voor Marshall hulp.

Mijn oma? Uit het Katholiek Dagblad?.....die zo nog voor de herovering van de kolonien waren, wanneer is dat krantenknipsel toegevoegd. Bij zijn terugkomst na een vergeefse oorlog, voordat hij in '49 weer naar Indonesië vertrok om Indonesische piloten op te leiden....een vraag.

Chat GPT leerde me dat het gedicht in '35 werd geschreven, maar door velen in een militaire kontekst als steun na de PA werd ingezet, zo echter niet bedoeld zijnde; hoewel in '33 Einstein al uit Duitsland had moeten wegvlugten in een andere oorlog. Niet bedoeld, maar wel bijzonder.

apeirogon – de grootste revenge is making peace

apeirogon wisk figuur met eindeloze vlakken – oneindig hoek metafoor voor conflict en menselijk verhaal

Na de bevrijding van Zuid-Nederland stak mijn vader het kanaal over, om door de RAF in Engeland te worden opgeleid tot bommenwerper. Tamelijk tegen het einde van WOII kreeg hij zijn brevet. ‘De nieuwe adel’ werden de jagers en bommenwerpers wel genoemd. Voorbereid op het naar Japan vliegen, verdween door de bommen op Hiroshima en Nagasaki; vrede volgde in Nederland, waarna de twee Politieke Acties om de koloniën te handhaven.

De tweede kamer moest daarvoor de grondwet veranderen, soldaten mochten voor die tijd niet zonder hun eigen toestemming in de overzeese gebieden vechten. Die grondwetwijziging door de Tweede Kamer kwam er met overgrote meerderheid - 80 procent haast — soldaten werden verplicht te gaan— gezien die overgrote meerderheid werden toen het zijn van de koloniën in Nederlandse handen nog als volkomen vanzelfsprekend gezien.

Mijn vader bezocht de Koloniale Landbouw school in Deventer.

Het grootste deel van de Indonesiërs werd inlanders genoemd, in 1948 noemde koningin Wilhelmina hen in een toespraak nog barbaren.

Als betaling voor binnenkomst op een feest, droeg je als man 1 euro af en was je verplicht vijf inlandse vrouwen mee te nemen. Dit gaat specifiek over de koloniale cultuur, niet zozeer over de politieke acties,

Leg de parallel hoe Wilhelmina en Luns en de kamer – uitzondering CPN EN ARP – over inlanders – barbaren - dachten met de Nederlandse en Europese tijdsgeest bij het in 1948, datzelfde jaar dus, waarin de staat Israël werd gesticht en de Nakba van de Palestijnen begon. Schuld en koloniale denken van de toenmalige tijd – in het heden langzaam veranderende – Nederland en Europa.

Tegelijkertijd de talloze wendingen in denken tussen goed en kwaad, waarmee men in die tijd moest omgaan.

Na de overdracht van soevereiniteit wilde Soekarno zijn land niet geheel laten leeglopen. Tot 1956 – de totale uitzetting van Nederlanders – trainde mijn vader bij Garuda – dochter van de KLM – Indonesische vliegers; hield hij zo van het land, was hij pragmatisch, begreep hij het belang.

In Lembang bouwde de KLM het onderkomen voor de Ned. piloten en hun familie, waaronder ik; modernistische bouw, waarin ik werd opgevoed, heden ten dage nog onveranderd te bezoeken. Onze architectuur, maar niet de inlandse, maar dat is een ander verhaal.

Terug in Nederland sprak mijn vader niet over die tijd; pas op een begrafenis van zijn beste vriend – een Waalcrosser en squadron lid, sprak een ander squadron lid mij aan in de hoop dat mijn vader nog zou leven. Hij begreep dat ik niets van mijn vaders tijd in WOII, Engeland opleiding en de PA indonesië periode wist en nodigde mij bij hem thuis uit.

De wereld ging open, een boek van hun squadron kreeg ik, door de KLM geschreven en samengesteld uit dagboeken en logboeken.

Links rechts boven onder las ik over de VOC, Nederlandse romans over/in Indonesië, ssmengestelde dichtbundels uit Indonesië, literatuur van Indonesische schrijvers – ‘schoonheid is een vloek’ prachtig boek -ik wond me op over een artikel van een hoogleraar in de Groene Amsterdammer, die vond dat er als er nog een generaal in leven was deze in de gevangenis moest. Niets over Wilhelmina, Luns die pas toestemming tot overdracht gaven na opgelegde keuze door de VS tussen Marshall hulp of behoud koloniën.

Soldaten bij terugkomst werden uitgekotst, ulti de pvda, die het aan de militairen gegeven strikje - hoorde ik van een ex soldaat in de trein, verdedigde; mijn vader heb ik nooit met een strikje gezien –. Enorme woede van de veteraan die ik als squadron genoot hoorde en nog laatst bij de tandarts in de wachtkamer van een 91 jarige voormalige nieuw- - guinea vechter die mij vertelde over die noodzakelijke grondwetswijziging, waar haast iedereen voor was, maar daarna wel uitkotsen.

Al tien jaar draait de musical Soldaat van Oranje, wat wil iedereen toch graag held zijn; maar zou er niet eerder een musical/film gemaakt moeten worden, met diezelfde soldaat die van held tot moordenaar wordt, uitgekotst door hetzelfde volk dat hem die wendingen liet maken en door Soekarno uiteindelijk het land uitgezet, in Nederland uitgekost, geen ptss hulp, geïsoleerd raakte.

Op de begrafenis van mijn vader, - ontslagen bij de KLM wegens agressief alcohol gebruik, de kamermeisjes begonnen wegens zijn agressief gedrag te klagen; bij ons thuis liepen vriendjes weg: bij zo’n vader wilden ze niet spelen; toen ik met mijn echtgenoot zou trouwen, werd hij voor mij door een in opleiding zijnde psycholoog/’vriend’ gewaarschuwd dat te doen.

Mijn vaders beste vriend, de Waalcrosser en squadron lid Frans de Vilder kreeg van vrienden/oud vliegers regelmatig de vraag waarom hij met mijn vader bevriend bleef.....gewoon, zei hij; het ontroert me nog steeds – beiden 5 kinderen, beiden als stevig katholiek met een anderszins gelovige getrouwd en de oorlog en PA meegemaakt, beiden gouden handen.

Het squadron verslag tekent de vlg situatie op – een bommenwerper steekt tt van de PA zeer laag scherend over het hoofd van een ambtenaar golvend op het golfveld. Deze dient een klacht in bij het militair gezag.....onderzoek wees uit, dat een bommenwerper was neergehaald en onthoofd. Er volgde een waarschuwing, geen reprimande; enig hoon over de ambtenarij.

Zie ook het verhaal van de ‘hoogleraar’ – Groene Amsterdammer 2017

Ik schreef Abram de Swaan terug, dat ik – gelukkig voor hem – nog een levende bommenwerper kende, die hij dan kon schuldverklaren zonder straf opleggen....WOEDEND was ik door zijn goedkoop christelijke aflaatje van het type ‘ik was mijn handen in onschuld.’ Gaf hem de oplossing – als wij tesamen 300 jaar kolonie vergaren moeten afkopen – dan alle Rembrandts in pakken – de meesten door de gegoede burgerij hun opdrachten vanuit bloedgeld gemaakt – met museum erbij en dat dan – dat kunnen wij zo goed naar Djakarta verschepen.

Natuurlijk ik ben blijven lezen – de Tolk van Java, waar ik voor de eerste keer een bommenwerper tegen kwam, ; het was dus echt. In Berlijn op een tentoonstelling van jonge Indonesische schilders; weer een bommenwerper...weer een korte schok, echt dus of de prachtige interviews van Coen Verbraak met oud militairen – alsof ik mijn vader sprak en Hans Goedkoop over zijn grootvader – de generaal. Ontroerend dichtbij en intens waardevol.

De wereld draaide. Ik had in Berlijn gewoond, nog met de muur, las Cassandra van Christa Wolf....de zieneres niet geloofd door haar vader in de oorlog tussen Troje en de Grieken; de schrijfster wonende in Oost-Duitsland, men menende dat zij verraad had gepleegd naar het westen. Cassandra door Agamenon als buit meegenomen bij de door Troje verloren oorlog naar Griekenland, Aeneas alleen verder om het stichten van Rome.

Ik iregelmatig in Oost-duitsland kwam om theatervoorstellingen te bezoeken, o.a. B.Brecht de grote theater schrijver.

Hij tt van wo II gevlucht naar Californië, een gedicht van hem toen -.

Hollywood

Jeden Morgen, mein Brot zu verdienen
Gehe ich auf den Markt, wo Lügen gekauft werden.
Hoffnungsvoll
Reihe ich mich ein zwischen die Verkäufer.

Terug naar het belang van wendingen kunnen en durven nemen.

Gunther Grass het geweten van na-oorlogs Duitsland, Nobelprijswinnar schrijver, biecht in zijn laatste autobiografische boek 'De Ui' – zijn meerdere boeken om verwerken en kennis ontvangen een plek te geven - zijn kort – lengte weet ik niet – SS verleden op; zeer zeer pijnlijk. De datum weet ik niet, maar hij wordt gekielhaald. Toch schrijft hij voor zijn dood nog een gedicht 'Was gesagt werden muss' waarin Grass een waarschuwing loslaat, dat Israel eenzijdig kernwapens heeft. Wederom wordt hij uitgekotst. Overigens deze waarschuwing ook persoonlijk gehoord in Iran door Thomas Erdbrink voor een mogelijk beter evenwicht.

De kracht van Grass om door zijn verwerken en diepe schaamte heen wendingen te durven nemen, verwerkte ik in een gedicht – niet meer te vinden - met de tinnen soldaatjes waarmee Amos Oz op de wc eindeloos speelde in het boek 'Liefde en duisternis', daarnaast ik mijn vader van held tot moordenaar benoemde. De nacht daarop kreeg ik de droom, waarin uit de Mattheüs de meid Petrus aansprak en hem zijn 3 x verraad van Jezus voorlegde..... spelen wij alle rollen; verwerken in het persoonlijke en politiek.. Ik tegen het einde van mijn vaders leven hem met een klein apothekers flesje alcohol een dag per week in huis nam – zijn tweede vrouw kon hem ook niet meer aan – en vond ik de man terug in gesprekken, gevoelsmatig, geconcentreerd , alleen met hem en zijn intelligentie en creativiteit.; ook toen spraken we niet over de oorlog, kon ik hem al wel vergeven; zijn gevleugelde uitspraak was – 'jij weet nog nergens van' – absoluut postuum te beamen; alleen hij zei niets en voor mij een grote dooddooener.

Het langzaam toewerken naar het kunnen nemen van wendingen, in het persoonlijke tevens politieke leven.

Alfred Birney – Wie wil weten, kan weten....over zijn vader KNIL soldaat.
ligt daar niet de basis van wendingen nemen
van oorlog en vrede
en vergeven.

Kijk naar de hoge bergen,
met rood bloed van de stille soldaten,
de vrouw die in het tarweveld stierf,
raakte met haar voet het touw van vrijheid.

Homaira Nakhat Dastgirzada – beroemd dichter in de Perzische literatuur, ooit wonende als vluchteling in Nederland.

Wendingen kunnen en durven nemen ipv uit angst je identiteit te verliezen, die vervolgens als een voetstuk op de schoorsteenmantel te zetten; danwel dusdanig in een niet veranderend paradigma daar neergezet te worden.

Zo ga ik naar Shamlu, Iranees – 1925 tot 2000 – die in zijn leven een belangrijke rol heeft gespeeld in de vernieuwing van de poezie van de afgelopen eeuw en zich heeft geëngageerd in verschillende politieke bewegingen, van rechts tot links.....met als resultaat een prachtige getuigenis van zijn pogen zich los te maken van collectivistische ideologieën en tegelijkertijd zijn engagement niet op te geven.

Zijn keuze voor het nationaal socialisme, het noorden van Iran was door Hitler bezet, zijn gevangen name door de geallieerden, zijn leren/ontsnappen, , zijn kennis maken met links georiënteerde opstandelingen - Mossadeq volgen die democratisch gekozen in Iran de olie wilde nationaliseren tegen het zere been van Engeland en door de VS vermoord – evenals de moord op Lumumba in Congo door de VS; ook hij wilde de rijke grondstoffen nationaliseren dictator Mugabe als gevolg -Shamlu dit keer door de sjah gevangen genomen en ontsnapt; de sjah met zijn exorbitante levensstijl in het zadel gehouden door de VS, zelfs de nobelprijswinnares Shirin Ebadi met haar werk als advocaat voor democratie en vrouwenrechten, stond te juichen op het vliegveld bij de komst van Khomeini – hoezeer zij ook voor zijn vrouwonvriendelijke geloof gewaarschuwd was.

‘Opstandige dauw’ de prachtige dichtbundel van Shamlu – poezie is het leven zelf.
Zo vertaalde Shamlu ook de gedichten van Lucebert, net als Grass en hijzelf een foutieve korte keuze gehad voor het Nationaal Socialisme en later groot dichters, grote schrijvers, wendingen genomen.

Voor de dood....

Ik was nooit bang voor de dood
Zo gewoon als hij was zag ik zijn breekbare handen.

Maar in dit land waar het loon van grafdelvers
Hoger is dan de prijs
Van de vrijheid van een mens
Ben ik bang om te sterven.

Zoeken
Vinden
En dan uit vrije wil
Kiezen
En op eigen gezag
Stelling betrekken –

Als de dood een hogere prijs heeft dan dit –
Nee, o nee, dan ben ik nooit meer bang voor de dood.

Dec. 1962

Wendingen kunnen en durven nemen – dat is eng – om vitaliteit.
Weten en verwerken; maar als eerste durven kijken en willen.weten.

Apeirogon - de grootste revenge is making peace
Apeirogon een wiskundige figuur met eindeloze vlakken – oneindig hoek metafoor voor
conflict en menselijk verhaal
Apeirogon een prachtig boek, waarin een Gazaan en een Israëlë beiden in de oorlog een kind
verloren, tesamen een ontmoeten hebben opgebouwd in een oudergroep vanuit beiden
kanten. Du und Ich, Buber, binationaliteit, elkaars wereld onderzocht hebbende – hoe
moeilijk ook – de mens-mens in elkaar te willen zoeken, ipv de god-mens in al zijn macht en
narcisme uit te oefenen. De God-mens de ander ook te gunnen.
Een prachtig boek, waarin de Gazaan bv. een jaar naar Londen gaat om studie te doen naar
het Joods geloof. Echt verwerken en onderzoek is gods zo moeilijk.

13 oct 2025 haalt Bram Vermeulen de in Egypte geboren schrijver Omar El Akkad aan met
zijn boek; 'One day everyone will have always have been against this'over het mogelijk
eindigen van de genocide in Gaza.

Zoals 80 procent van de Tweede Kamer instemde voor een grondwetswijziging om soldaten
het recht te ontnemen zelf te beslissen of ze naar de Pol.Acties – overzeese gebieden wilden
gaan en bij de nederlaag – anders zou Nederland de door de VS gegeven Marshallhulp
kwijtraken – de soldaten bij thuiskomst uitgekotst werden en hun de 'schuld' in de schoenen
schoof, ipv bij Wilhelmina Luns en de Kamer.

In 1948 Wilhelmina in een toespraak de inlanders in Indonesie nog barbaren noemde, waar in 1948, in hetzelfde jaar dus de Nakba van Palestijnen uit de nieuw opgerichte staat Israël begon.

Hoe er vanuit Europa nog tegen Indonesië en Palestijnen aangekeken werd....zo ook vanuit het Katholieke Uden, waar mijn vader vandaan kwam. En dan te bedenken dat mijn opa bij zijn sterven de sleutel op een kussen megedragen kreeg van de hemelpoort, behorende bij de orde van de heilige Gregorius – hoogste orde van goedheid aan een burger toegekend vanuit het Vaticaan; met in hun gezin spotprenten als menukaart bij een diner van enkele van hun kinderen, verzetsstrijders in de WO II. Mijn grootvader als chirurg opgeleid was 50 jaar huisarts in Uden en initiator en mede oprichter van het eerste ziekenhuis aldaar. En mijn oma toch als meest waarschijnlijke, mijn vader bij terugkomst als liefhebbende het gedicht van De boer hij ploegde voort' gaf, na, dat kleine zelfgeschrevene in de dichtbundel die zij hem gaf, eigenlijk volkomen misplaatst, en blijkbaar nog zo in de tijd en propaganda pastte, toen mijn vader voor de tweede keer op oorlogspad vertrok.

Wendingen maken, wanneer waar en hoe, wanneer omdat uiteindelijk men het 'goede' wil doen, liefde bv. om

of uit eigen belang – Trump Nethanyaho excuses aan Qatar laat maken, omdat Trump's zonen daar een Trump tower willen bouwen.

Wendingen kunnen maken door het eigen deels – pseudo – geloof in wat het goede is....zoals mijn zeer overtuigd katholieke grootouders afwezig bleven bij het huwelijk van hun dochter met een protestantse man; die dochter verkleed als soldaat eerder nog in een van de twee spotprenten.

Buber 'Ich und Du' de God-mens samen met mens-mens, een binationale staat, langzamerhand steeds verder verloogend. Met echter 'Geweten' van Maurits de Bruin, het al in 2012 door de Balie uitgegeven boek van Amira Hass journaliste na haar driejarig veldonderzoek in Gaza en de veeg geworden tekst 'From the river tot he sea' veranderde voor de titel van haar boek in 'Drinken uit de zee van Gaza'. – beiden joods- en een Holocaust verleden hebbende toch intens hebben willen kijken.

Zoals het fantastische artikel 'Vergeten profeten' van Martine van den Berg – religie wetenschapper in de Groene Amsterdammer 2025.

Apeirogon, wiskundige naam voor een kristal met zoveel zijden;

De werkelijkheid momenteel –

Uw ideeën zijn angstaanjagend en uw harten zijn laf. Uw daden van mededogen en wreedheid zijn absurd, gepleegd zonder kalmte, als waren ze onweerstaanbaar. Ten slotte vreest gij meer en meer het bloed. Het bloed en de tijd.

Paul Valéry

Marjan Koning

koningmarjan@gmail.com

spotify Marjan Koning

- Omdenken met Alzheimer
- Doods imaginatie
- Noh Butoh en Nature – gedichten Marjan Koning
- 'Operatie Kraai' tot nu

Literatuurlijst –

Het 6 ARVA Squadron in Nederlandlands Indie 1946 – 1950, Koninklijke Luchtmacht.

George Semprun – Schrijven of leven

Marek Halter – Herinneringen aan Abraham; joods journalist, die vanaf 70 na Christus de diaspora volgt via onderzoek van de Thora rollen die aan elke oudste zoon wordt doorgegeven met het persoonlijke van het gezin, de veranderende politiek en het geloof in zijn tijd.

Abel Herzberger – Amor Fati

Aan Jos – Neubrandenburg 1945 – tekeningen Thijs ter Horst; <http://users.actcom.co.il/-tirosh/thijs>

Judith Herzberger – een enkele bundel

Paul Celan – verzamelde gedichten

Album van de Indische Poezie

2000/3000 gedichten Marjan Koning – niet uitgegeven

Ergens ligt het eiland der opgravingen – beeldende in waaier uitgebrachte dichtbundel in tweevoud, Marjan Koning

Ahmad Shamlu – Opstandige Dauw

Eka Kurniawa – Kitchen Curse

Eka Kurniawa – Schoonheid is een vloek

Eka Kurniawan – Man Tiger

Y.B.Manguwijawa – Het mysterie van Mrs, Indonesia

Gepeperd Verleden – Rijks uitgave

Alfred Birny – De tolk van Java

Sherin Ebadi – Iran Awakening A memory of revolution and hope

Meridiaan van bloed – Cormac McCarthy

Drinken uit de zee van Gaza – Amira Hass

Geweten – Maurits de Bruin

Carl Jung – alle boeken

En nog zovele - docu's weblogs films w.o Peter Greenaway The Pillowbook. Ook op het gebied van dans beweging en therapie.

Vergeten Profeten - Martine van den Berg in de Groene Amsterdammer 2-10-25